

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه کوثر
شهرستان قزوین

پایان نامه سطح دو (کارشناسی)

توسل در قرآن و روایات

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا رسول نوروزی

استاد داور:

آقای محمد سلطان محمدی

محقق:

معصومه عظیمی

زمستان ۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسمہ تعالیٰ

تحقیق پایانی با موضوع:

کہ توسط سرکار خانم:

برای دریافت دانشنامہ سطح دو (کارشناسی) تدوین شدہ است، توسط ہیأت داوران مورد

ارزیابی قرار گرفتہ و در تاریخ / / ۱۳، با کسب رتبہ

پذیرفتہ شدہ است.

استاد راهنما:

استاد داور:

مدرسہ علمیہ:

شہرستان:

امضای مدیر و مہر مدرسہ

حمد و سپاس

حمد و سپاس بی‌قیاس فداوندی را سزااست که انسان را به نیروی
نطق و بیان بر تمام موجودات برتری بخشید و با قدرت عقل او را از
موجودات دیگر متمایز ساخت و سپاس فداوندی را که برای هدایت بشر
انسان‌های کاملی همچون پیامبران را فرستاد و درود بی‌پایان بر حضرت
فتمی مرتبت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله) و خاندان پاکش باد
که همچون چراغی روشن هدایتگر بشریت‌اند.

تقديم

تقديم به پیامبر رحمت و خاتم نبوت و نیز بر خاندان عصمت
و طهارت و منابع کرامت و هدایت به ویژه خاتم الاوصیا حضرت بقیه
الله الاعظم، حجة بن الحسن (ارواحنا و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء)

نتیجه

از مجموع این رساله و آیات و روایاتی که بررسی شده، چنین به دست می‌آید که زیارت رهبران آسمانی و استمداد و توسل از طریق آن عزیزان مورد تأیید قرآن و روایات می‌باشد و پیامبر (صلی الله علیه و آله) و امامان (علیهم السلام) بخشنده گناه نیستند بلکه واسطه عفو الهی می‌باشند حتی کافران نیز از طریق توسل به اولیای الهی نتیجه می‌گرفتند: «يَا مُوسَى اذْعُ لَنَا...»

توسل دارای برکات و آثار مادی و معنوی می‌باشد، به نحوی که واسطه قرار دادن اولیای الهی برای رسیدن به مطامع دنیایی از آثار مادی و فلکی توسل است و رسیدن به مقام بندگی و لقا و رضای حضرت احدیت و ... از اثرات معنوی و ملکوتی می‌باشد.

بهره‌گیری از توسل می‌تواند انسان را در مسیر زندگی مساعدت نماید تا در راستای نیل به اهداف متعالی خویش گام‌های مؤثری بردارد. لذا انسان می‌تواند با کسب بصیرت و آگاهی بهتر در توسلات خویش به اولیاء الله از سردرگمی‌های دنیوی خویش نجات یابد و به حوائج خویش دست یابد. این بصیرت سبب ایجاد یک محبت و مودت بیشتر نسبت به اولیای الهی و حتی خداوند می‌گردد. و چه بسا از این طریق اعتقادات خویش را قوت دهد و از فتنه‌های شیاطین که امروزه در جهان رخنه کرده‌اند، در امان بماند.

از این رو برای تحقق این امر مهم باید بسترهای مناسبی را فراهم نمود؛ از قبیل: ۱- رفتار علمی علما و اندیشمندان در توسلات، ۲- تبیین مفهوم صحیح و درست توسل توسط بزرگان دین در محافل و جوامع علمی، ۳- اطلاع‌رسانی مناسب در رسانه‌های گروهی (از قبیل ساخت انیمیشن‌هایی مناسب سنین کودکان، ساخت بازی‌های رایانه‌ای با موضوع توسل، تولید و نشر بروشورها و تراکت‌هایی با محوریت توسل در مناسبت‌های مذهبی مختلف و ...).

با رعایت چنین مواردی می‌توان به بهره‌گیری از توسل در افراد کمک شایانی کرد که آثار و نتایج زیبایی در پی خواهد داشت.

فهرست منابع

- قرآن کریم.
- نهج البلاغه، ترجمه دشتی، مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین، طلوع مهر، چاپ الهادی، ۱۳۸۴.
- صحیفه سجادیه، قم، دفتر نشر الهادی، چاپ اول، ۱۳۷۶.
- ۱. آمدی، عبدالواحد محمد، «شرح غرر الحکم»، تعلیق جلال‌الدین الحسینی ارموی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۱، جلد ۵.
- ۲. آلوسی، سید محمود، «روح المعانی فی تفسیر القرآن»، بیروت، دار العلمیه، چاپ اول، ۱۴۱۵ ق، جلد ۳.
- ۳. آشتیانی، احمد، «طوائف الحکم یا اندرزهای ممتاز»، تهران، کتابخانه صدر، ۱۳۸۳، جلد ۱.
- ۴. اربلی، علی بن عیسی، «کشف النعمه»، تبریز، مکتبه بنی‌هاشم، ۱۳۸۱ ق، جلد ۱.
- ۵. الافریقی المصری، جمال‌الدین ابن منظور، «لسان العرب»، بیروت، مؤسسه الاعلمی المطبوعات، ۱۴۲۶ ق.
- ۶. امینی نجفی، عبدالحسین، «الغدير»، بیروت، دارالکتب العربی، چاپ پنجم، ۱۳۶۲، جلد ۵.
- ۷. ابن عبدالبر، «الاستیعاب»، بیروت، دارالجلیل، چاپ اول، ۱۴۱۲ ق، جلد ۳.
- ۸. ابراهیم مصطفی، احمدحسن الزیات، حامد عبدالقادر، محمدعلی النجار، «المعجم الوسیط»، دارالدعوه، بی‌جا، بی‌تا.
- ۹. افرام البستانی، فؤاد، «فرهنگ جدید عربی - فارسی (ترجمه منجد الطلاب)»، ترجمه: محمد بندرریگی، تهران، انتشارات اسلامی، چاپ ۱۵، ۱۳۷۷.
- ۱۰. بخاری، ابی عبدالله محمد بن اسماعیل، «صحیح بخاری»، دارالفکر، ۱۴۰۱، جلد ۲ و ۷.
- ۱۱. ترمذی، «سنن ترمذی»، بیروت، دارالفکر، چاپ دوم، ۱۴۰۳ ق، جلد ۵.
- ۱۲. آیت‌الله تهرانی، مجتبی، «اخلاق الاهی»، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه، ۱۳۸۱ ق، جلد ۲۷.
- ۱۳. حیدری نراقی، علی محمد، «سی موضوع از گفتار نراقی»، قم، چاپ اول، ۱۳۸۶، جلد ۲.

۱۴. حسینی مرعشی شوشتری، نوراله، «احقاق الحق و ازهاق الباطل»، قم، کتابفروشی اسلامی، بی‌تا، جلد ۴، ۷، ۹، ۱۸.
۱۵. حاکم نیشابوری، ابوعبدالله، «مستدرک الحاکم»، بیروت، دارالمعرفه، بی‌تا، جلد ۲ و ۴.
۱۶. حویزی، عبدعلی بن جمعه، «تفسیر نور الثقلین»، بیروت، مؤسسه التاریخ العربی، چاپ اول، ۱۴۲۲ ق، جلد ۱.
۱۷. حرّ عاملی، «وسائل الشیعه»، قم، مؤسسه آل‌البیت، چاپ اول، ۱۴۰۹ ق، جلد ۱، ۷، ۱۶ و ۲۷.
۱۸. الحاکم نیشابوری، ابوعبدالله، «المستدرک الصحیحین»، بیروت، دارالمعرفه، بی‌تا، جلد ۱۰.
۱۹. الحسینی العاملی، محسن الامین، «کشف الارتیاب»، تهران، کتابخانه بزرگ اسلامی، بی‌تا.
۲۰. خرازی، محسن، «سخنی پیرامون توسل»، ترجمه: محمدرضا امین‌زاده.
۲۱. دیلمی، حسین بن محمد، «ارشاد القلوب»، ترجمه: عباس طباطبایی، قم، جامعه المدرسین، ۱۳۸۸ ق، جلد ۲.
۲۲. روحانی، سید محمدکاظم، «پرسش‌ها و پاسخ‌ها - شفاعت و توسل»، قم، مؤسسه معارف، ۱۳۸۳.
۲۳. راغب اصفهانی، حسین بن محمد بن المفضل، «المفردات الفاظ القرآن»، دمشق، دارالقلم، ۱۴۱۶ ق.
۲۴. سجستانی، ابن اشأث، «سنن ابی داود»، بیروت، دارالفکر، چاپ اول، ۱۴۱۰ ق، جلد ۱.
۲۵. سبحانی، جعفر، «توسل یا استمداد از اولیای خدا»، قم، مؤسسه امام صادق (ع)، چاپ اول، ۱۳۸۸.
۲۶. سبحانی، جعفر، «تبرک، توسل، بدعت»، قم، مؤسسه امام صادق (ع)، چاپ اول، ۱۳۸۸.
۲۷. شیخ صدوق، «التوحید»، قم، جامعه المدرسین، چاپ دوم، ۱۳۵۷ ق.
۲۸. ضیاءآبادی، سید محمد، «توسل از دیدگاه عقل، قرآن، حدیث»، نشر مؤسسه اهل بیت و مؤسسه بنیاد بعثت، چاپ اول، ۱۳۸۴.
۲۹. طباطبایی، محمدحسین، «ترجمه تفسیر المیزان»، ترجمه: محمدباقر موسوی همدانی، قم، جامعه المدرسین، ۱۳۷۵ ق، جلد ۴ و ۱۷.

۳۰. طاهری خرم‌آبادی، سید حسن، «توسل و دعا»، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۵.
۳۱. طوسی، محمد بن حسن، «امالی شیخ طوسی»، ترجمه: صادق حسین‌زاده، قم، اندیشه هادی، ۱۳۸۸، جلد ۱.
۳۲. عیاشی، محمد بن مسعود، «تفسیر العیاشی»، تهران، چاپخانه علمیه، ۱۳۸۰.
۳۳. عرب نوکندی، رحمت‌الله، «کلید سعادت»، قم، عصر رسانه، چاپ اول، ۱۳۸۲.
۳۴. قرشی، علی‌اکبر، «قاموس القرآن»، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ دوازدهم، ۱۳۷۶.
۳۵. قزوینی، محمد بن یزید، «سنن ابن ماجه»، بیروت، دارالفکر، بی‌تا، جلد ۱ و ۲.
۳۶. کلینی، محمد بن یعقوب، «اصول کافی»، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۳۶۵، جلد ۱، ۲ و ۴.
۳۷. کاشف الغطاء، شیخ جعفر، «منهج الرشاد»، ترجمه: محمد تقدیمی صابری، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۷.
۳۸. لنکرانی، فاضل، «مناسک حج»، قم، مهر، چاپ سوم، ۱۳۷۳.
۳۹. محدث نوری، «مستدرک الوسائل»، قم، مؤسسه آل‌البیت، چاپ اول، ۱۴۰۸ ق، جلد ۱۲.
۴۰. مجلسی، محمدباقر، «بحارالانوار»، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۴ ق، جلد ۱۱، ۱۶، ۱۹، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۴۰، ۶۵، ۷۰، ۷۲، ۹۱، ۹۳، ۹۵، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۲.
۴۱. المتقی الهمدی، علی، «الکنز العمال فی سنن الاقوال و الاحوال»، بیروت، مؤسسه الرساله، ۱۴۰۹ ق، جلد ۱۲ و ۱۵.
۴۲. معتزلی، ابن ابی‌الحدید، «شرح نهج البلاغه»، بیروت، دارالاحیاء، چاپ اول، ۱۴۳۰ ق، جلد ۱۰ و ۱۶.
۴۳. مجتهدی سیستانی، مرتضی، «اسرار موفقیت»، قم، انتشارات حاذق، چاپ دوم، ۱۳۷۵، جلد ۱ و ۲.
۴۴. مکارم شیرازی، ناصر، «تفسیر نمونه»، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۳، جلد ۱، ۳، ۴، ۷، ۸، ۱۰، ۱۲، ۱۸، ۱۹، ۲۵، ۲۸.
۴۵. مکارم شیرازی، ناصر، «مثال‌های زیبای قرآن»، قم، نشر معارف اهل بیت (ع)، ۱۳۰۵.
۴۶. محدث قمی، «فوائد الروضویه»، تهران، کتابخانه مرکزی، چاپ اول، ۱۳۲۷.

۴۷. محمدی ری‌شهری، محمد، «میزان الحکمه»، قم، حوزه علمیه، ۱۳۶۲، جلد ۲.
۴۸. مازندرانی، ابن شهرآشوب، «مناقب آل ابی‌طالب (ع)»، قم، علامه، ۱۳۷۹ ق.
۴۹. محمدی گیلانی، حاج شیخ محمد، «شرح زیارت امین‌الله»، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۴.
۵۰. شیخ مفید، «الإرشاد»، قم، کنگره جهانی شیخ مفید، چاپ اول، ۱۴۱۳ ق.
۵۱. نیشابوری، ابی‌الحسین مسلم بن الحجاج، «صحیح مسلم»، بیروت، دارالفکر، بی‌تا، جلد ۲، ۳، ۷.
۵۲. نکونام، محمدعلی، «تقویت مبانی اعتقادی»، جامعه مدرسین حوزه علمیه، قم، ۱۳۷۷، جلد ۳.
۵۳. هاشمی رفسنجانی، اکبر و محققان مرکز فرهنگ و معارف قرآن، «فرهنگ قرآن»، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹، جلد ۹.
۵۴. هاشمی رفسنجانی، اکبر، «فرهنگ موضوعی تفاسیر»، قم، مرکز فرهنگ و معارف قرآن (بوستان کتاب)، چاپ اول، ۱۳۸۲.
۵۵. هاشمی شاهرودی، سید محمود، «فرهنگ فقه (مطابق مذهب اهل بیت (علیهم السلام))»، قم، مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی، ۱۳۸۲.
۵۶. هاشمی‌نژاد، سید حسین، «ره‌توشه راهیان نور (ویژه محرم الحرام و صفر المظفر)»، بی‌جا، ۱۳۸۵.
۵۷. سایت اینترنتی نورمگز، سایت شبهه، روزنامه خراسان، ۸۹/۹/۳۰.
۵۸. پایگاه حوزه نت، دانشنامه حوزه، ۸۹/۴/۱۰.
۵۹. نرم‌افزار جامع الاحادیث (نور ۲).
۶۰. نرم‌افزار جامع التفاسیر.
۶۱. نرم‌افزار کتابخانه اهل بیت (ع).